

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie 26.05.2026 nr 8-1/4194-1

Meie 05.06.2026 nr 2.3-4/26/2189-2

Arvamus eelnõule

Täname, et saatsite Andmekaitse Inspeksioonile arvamuse avaldamiseks Vabariigi Valitsuse 3. oktoobri 2013. a määruse nr 145 „Eesti teabevärava eesti.ee haldamise, teabe kättesaadavaks tegemise, arendamise ning kasutamise nõuded ja kord“ muutmise määruse eelnõu.

Meil on eelnõu osas järgmised tähelepanekud.

1. Eelnõu § 1 punktiga 5 muudetakse kehtiva määruse §-i 3. Kui kehtivas redaktsioonis (§ 3 lõige 1) on sõnaselgelt sätestatud, et Riigi Infosüsteemi Amet on teabevärava haldaja avaliku teabe seaduse tähenduses ning lõigetes 2 ja 3 on loetletud tema õigused ja kohustused, siis muudatusega kirjeldatakse üksnes kaasvastutavate töötlejate, s.o Justiits- ja Digiministeeriumi, haldaja ja teabevaldajate ülesandeid ning lisatakse eraldi haldaja õiguste säte, ilma et haldaja oleks enam üheselt määratletud. Seega eelnõust ei nähtu, kas tegemist on AvTS-i mõttes andmekogu pidamise rollijaotusega või IKÜM-i¹ artikli 26 mõttes isikuandmete kaasvastutusega. Selline sõnastus tekitab ohu, et andmekogu haldamise vastutus ja isikuandmete töötlemise vastutus segunevad. Rollide segamine aga põhjustab õiguslikku ebaselgust ning raskendab nii järelevalvet kui ka andmesubjekti õiguste teostamist.

Andmekaitse Inspeksioon on korduvalt seoses andmekogudega rõhutanud, et IKÜM-ist tulenev kaasvastutuse mõiste ei asenda andmekogu vastutava töötleja määramist AvTS-i tähenduses. Andmekogude puhul tuleb eristada andmekogu vastutavat töötlejat ja isikuandmete töötlemise vastutavat töötlejat, sh nende rollidega seotud kohustusi. Kui andmekogu vastutava töötleja kohustused on seotud peamiselt AvTS-ist tulenevate andmekogu haldamisega seotud ülesannetega², siis IKÜM näeb isikuandmete vastutavale töötlejale ette mitmeid kohustusi just seoses isikuandmete töötlemisega.

IKÜM artikkel 26 lõige 1 näeb omakorda ette, et kui kaks või enam vastutavat töötlejat määravad ühiselt (või on seda nende eest teinud ametlikult seadusandja) kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärgid ja vahendid, siis on nad kaasvastutavad töötlejad. Kaasvastutavate töötlejate vastutuse määramisel isikuandmete töötlemisel tuleb eelkõige arvesse võtta andmesubjektide õiguste kasutamist ja teabe andmise kohustusi.

Antud juhul jääb aga selgusetuks, milline asutus millist rolli tegelikult andmekogus täidab, mistõttu ei ole ka selge, milliseid ülesandeid keegi on kohustatud täitma ning mille eest

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta

² AvTS § 43⁴ lõike 1 järgi on andmekogul vastutav töötleja (haldaja), kes korraldab andmekogu kasutusele võtmist, teenuste ja andmete haldamist ning vastutab andmekogu haldamise seaduslikkuse ja andmekogu arendamise eest.

vastutab. Samuti ei ole selge, kuidas tagatakse andmesubjektidele nende õiguste kasutamine, sh milline asutus või asutused on andmesubjektide jaoks kontaktpunktiks.

Palume eelnõud täiendada selliselt, et oleks selgelt eristatud andmekogu vastutava töötleja ja vajadusel tehnilisi ülesandeid täitva volitatud töötleja (AvTS-i tähenduses) rollid ning isikuandmete kaasvastutavate töötlejate (IKÜM-i tähenduses) roll, aga samuti see, millised on rollidega seotud kohustused/ülesanded ja vastutus.

Samuti juhime tähelepanu uue §-i 3 lõikele 4, mis loetleb teabevaldaja ülesanded, milleks on: 1) tagada teenuste nõuetekohasus, 2) edastada teavet kokkulepitud viisil ja 3) vastutada teabe õiguse eest. Palume sõnastust täpsustada. Õigusselguse huvides tuleb eristada ülesannet ja vastutust. Ülesanne tähendab tegevust, mida asutus peab tegema, vastutus aga seda, mille eest ta õiguslikult või sisuliselt vastutab. Seetõttu leiame, et ei ole soovitatav käsitada vastutamist ülesandena. Sättes tuleks kirjeldada ühelt poolt konkreetseid ülesanded (nt tagada teenuste nõuetekohasus ja edastada teavet) ning teiselt poolt eraldi sätestada, mille eest vastutatakse (nt vastutab avaldatud teabe õigsuse ja korrastatuse eest). Selline eristus aitab vältida rollide ja kohustuste hägustumist ning muudab regulatsiooni adressaatidele paremini arusaadavaks.

2. Eelnõu § 1 punktiga 10 täiendatakse määrust 3¹ peatükiga (§-d 21¹–21⁶), mis kirjeldab isikustatud teabe kuvamise süsteemi, selle haldamist ja kasutamise korda ning annab loetelu selles töödeldavatest andmetest.

Eelnõu uus § 21⁵ sisaldab küll väga ulatuslikku loetelu andmekogus töödeldavatest andmetest, kuid samas jätab see mitmes kohas andmekoosseisu avatuks. Eriti probleemsed on § 21⁵ lõige 7, mille kohaselt kuvatakse lõppkasutajale üksikpäringute puhul andmeid, mille on teabevaldaja defineerinud teiste õigusaktide alusel ning sama paragrahvi lõike 9 punkt 4, kus viidatakse „elusündmuse või ärisündmusega seotud teistest õigusaktidest tulenevatele andmetele, sealhulgas isikuandmetele“. Need sätted ei kirjelda andmekoosseisu ammendavalt, vaid jätavad tegeliku andmestiku ulatuse lahtiseks. Leiame, et sellised avatud viited tuleks määrusest eemaldada või asendada konkreetse ja ammendava andmekoosseisuga. Andmekogu põhimäärus ei saa jätta põhiküsimust – milliseid andmeid andmekogus töödeldakse – teabevaldajate hilisema määratlemise või üldiste viidete tasandile.

Ühtlasi annab eelnimetatud paragrahvi lõige 3 sätte sissejuhatava lause kohaselt loetelu Eestis kohanemise sündmusteenuses töödeldavatest rahvastikuregistri (RR) ja isikut tõendavate dokumentide andmekogu (ITDAK) andmetest. Samas loetelu ise aga sisaldab ka teiste andmekogude andmeid (KIRST, EHIS, tervise infosüsteem, liiklusregister). Sama puudutab ka lõiget 5, kus sissejuhatav lause näeb samuti ette RR-ist ja ITDAK-ist andmete saamist, kuid tegelikult loetelu ITDAK-i andmeid üldse ei sisalda ja andmeandjaks on hoopiski pärimisregister.

Ka eelnõu seletuskirjast nähtub (lk 4), et sündmusteenustes kasutatakse üksnes nelja andmekogu (ITDAK, KVKR, RR, pärimisregister) andmeid, kuid tegelikult saadakse andmeid enamatest andmekogudest. Seoses seletuskirjaga juhime siinjuures tähelepanu ka sellele, et eelnõu seletuskirja järgi lisatakse määrusesse 5. peatükk, mis koosneb §-dest 23–28. Samas eelnõu enda järgi lisatakse määrusesse hoopis peatükk 3¹, mis koosneb §-dest 21¹–21⁶ ning §-d 23–28 üldse puuduvad. Palume kindlasti nii eelnõu kui ka seletuskiri uuesti üle vaadata ja tegelikkusega kooskõlla viia.

3. Samuti defineeritakse uues § 21² lõikes 1 andmeandja mõiste, mille järgi on andmeandjaks andmekogu, millest väljastatakse andmeid andmesaajale. Samas jääb selgusetuks aga „andmesaaja“ mõiste ehk kellele tegelikult andmeandjaks olev andmekogu andmeid väljastab. Sama mõiste esineb ka §-s 21⁴. Märgime, et andmekogu põhimääruses peab

põhimõistete ring olema üheselt arusaadav, eriti kui nende kaudu kirjeldatakse andmete liikumist eri osaliste vahel. Palume eelnõu selles osas täiendada.

Andmekogude kontekstis on Andmekaitse Inspeksiooni eesmärk alati püüelda selle poole, et andmekogu reguleerivaid sätteid lugedes oleks lihtsalt, kiirelt ja üheselt võimalik aru saada, miks ja kuhu mingeid andmeid kogutakse, milliseid andmeid kogutakse, kui kaua neid säilitatakse ning kellega jagatakse. Antud eelnõu puhul on eelnõu eesmärk – luua teabeväravas isikustatud kuvamise süsteemi ja sündmusteenuste töötlemise raamistik – mõistetav, kuid eelnõu vajab olulist täiendamist, et tagada andmekogu põhimäärusele nõutav õigusselgus, rollide selgus ja andmekoosseisu ammendavus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pille Lehis
peadirektor

Terje Enula
Terje.Enula@aki.ee
627 4144